

RAPORT Z REALIZACJI
PLANU ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU
DLA MIASTA LUBLIN DO ROKU 2030
ZA ROK SPRAWOZDAWCZY 2023

Spis treści

1. Wstęp.....	2
2. Monitoring realizacji Planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Lublin w roku sprawozdawczym 2023.....	3
2.1. Zadania coroczne.....	3
2.2. Zadania jednorazowe.....	19
3. Zadania zakończone w poprzednich okresach sprawozdawczych (w latach 2019-2022).....	37
4. Podsumowanie.....	45

1. Wstęp

Rada Miasta Lublin uchwałą nr 322/IX/2019 z dnia 5 września 2019 roku przyjęła Plan Adaptacji do zmian klimatu miasta Lublin do roku 2030 (MPA). Tym samym Gmina Lublin zobowiązała się do podjęcia działań w celu łagodzenia skutków zmian klimatu. W przyjętym przez Radę Miasta Lublin MPA określono sześć celów strategicznych, a dla każdego z nich przewidziano działania, których realizacja pozwoli przygotować miasto i jego mieszkańców na negatywne skutki i zagrożenia wynikające ze zmian klimatu.

Plan adaptacji wyznaczył do realizacji następujące cele strategiczne:

- cel 1- włączenie adaptacji do zmian klimatu w politykę rozwoju miasta,
- cel 2 - wzmocnienie wykorzystania funkcji zieleni miejskiej w łagodzeniu skutków zmian klimatu,
- cel 3 - zwiększenie odporności miasta na ekstremalne zjawiska meteorologiczne i hydrologiczne (intensywne opady, powódzie, susze, upały),
- cel 4 - poprawa jakości życia i zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom w sytuacji ekstremalnych zjawisk związanych ze zmianami klimatu,
- cel 5 - ograniczenie wpływu miasta na środowisko w warunkach zmian klimatu,
- cel 6 - poprawa funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej w obliczu zmian klimatu.

Koordinacja działań podejmowanych przez miasto na rzecz realizacji MPA jest w kompetencjach Wydziału Energii i Klimatu Urzędu Miasta Lublin.

Zgodnie z założeniami Plan adaptacji podlega monitoringowi realizacji działań oraz okresowej ewaluacji wdrażania dokumentu. W celu dochowania obowiązku monitoringowego i ewaluacyjnego w MPA przewidziano sporządzanie raportu z postępów wdrażania dokumentu i realizacji działań. W celu pełnego zobrazowania działań na rzecz adaptacji do zmian klimatu raport z monitoringu wdrażania MPA jest tworzony raz do roku mimo, że pierwotnie zakładano cykle dwuletnie.

Zakres działań adaptacyjnych w MPA został określony bardzo szeroko, na dużym stopniu ogólności, w związku z tym w 2021 roku na podstawie informacji zebranych od poszczególnych wydziałów, biur, jednostek organizacyjnych oraz spółek miejskich został opracowany, a następnie zatwierdzony przez Prezydenta Miasta Lublin „Harmonogram działań do Planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Lublin do roku 2030” (Harmonogram do MPA). Harmonogram jest corocznie aktualizowany. Ostatnia aktualizacja miała miejsce w 2024 roku.

W raporcie działania monitoringowe przeprowadzono na podstawie zaktualizowanego Harmonogramu działań do MPA (2024). Niniejszy dokument został sporządzony wg stanu na dzień 31.12.2023 r. (koniec okresu sprawozdawczego) i zawiera zestawienie podstawowych informacji o planowanych, realizowanych i wykonanych zadaniach / projektach, które wpływają na osiągnięcie celów określonych w MPA. Lista zebranych zadań została podzielona na dwie grupy – projekty jednorazowe i coroczne. Projekty coroczne, są to przedsięwzięcia o charakterze wielorazowym, cyklicznie powtarzające się w każdym roku, posiadające pewną ciągłość. W raporcie został przedstawiony również status realizacji poszczególnych działań, planowany czas ich trwania, szacowany całkowity koszt, a także koszty poniesione narastająco od początku monitoringu oraz w okresie sprawozdawczym (tj. w 2023 r.). Za początek monitoringu zostały przyjęte dane z I-go raportu realizacji MPA tj. dane z lat 2019-2020. Raport zawiera również zbiorcze zestawienie projektów, których realizacja została zakończona w poprzednich okresach sprawozdawczych (tj. w latach 2019-2022).

2. Monitoring realizacji Planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Lublin w roku sprawozdawczym 2023

2.1. Zadania coroczne

Tab. nr 1. Zadania coroczne

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Szacowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplanowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
1.	Uchwalenie MPZP i zmiana MPZP	1.1.	Wydział Planowania		X		2020-2030	-	-	-	-	-	-	-
2.	Zwiększanie powierzchni czynnej biologicznie w mpzp	3.5.	Wydział Planowania		X		2021-2030	-	-	-	-	-	-	-
3.	Budowa i rozwijanie sieci współpracy	1.4.	Wydział Energii i Klimatu		X		2021-2030	-	-	-	-	-	-	-

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Szacowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplanowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
4.	Nasadzenia roślinne na terenie miasta Lublin	2.2.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej		X		2020-2030	522,080.04	0.00	522,080.04	1 039 376,37	370 806,30	1 410 182,67	3,600
5.	Leczenie starodrzewu na terenie miasta Lublin	2.2.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej		X		2020-2030	80 991,80	0,00	80 991,80	455 886,75	50 000,00	505 886,75	4,500
6.	Leczenie pomników przyrody na terenie miasta Lublin	2.2.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej		X		2020-2030	28 000,72	0,00	28 000,72	61 866,05	0,00	61 866,05	1,400
7.	Ratowanie lubelskich kasztanowców przed inwazją szrotówka kasztanowcowiaczka	2.2.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej		X		2020-2030	10 947,96	0	10 947,96	74 952,96	29 999,50	104 952,46	2,000

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Szacowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplanowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
8.	Miniskwery	2.2., 2.5.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej		X		2020-2030	44 121,46	-	44 121,46	1 091 677,69	-	1 091 677,69	6,400
9.	Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych	2.2., 2.5.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej		X		2020-2030	22 899,64	-	22 899,64	28 805,08	-	28 805,08	3,600
10.	Łąki kwietne i murawy ekstensywne	2.2.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej		X		2020-2030	29 646,66	-	29 646,66	183 246,38	-	183 246,38	5,100
11.	Poprawa warunków życia drzew w mieście	2.2.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej		X		2020-2030	413 311,26	-	413 311,26	563 862,11	-	563 862,11	1,700

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Szacowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplanowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
12.	Program ochrony zasobów wodnych dla miasta Lublina	3.1.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej		X		2020-2030	106 836,58	-	106 836,58	351 019,86	-	351 019,86	0,650
13.	Tworzenie i utrzymywanie form ochrony przyrody	2.1.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej	X			2023-2030	-	-	-	-	-	-	0,300
14.	Tworzenie i utrzymywanie form ochrony przyrody	2.1.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej	X			2024	-	-	-	-	-	-	0,120
15.	Edukacja ekologiczna	5.1.	Wydział Ochrony Środowiska		X		2019-2026	26 724,67	68 681,54	95 406,21	161 272,58	68 681,54	229 954,12	0,130

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Szacowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplanowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
16.	Program Ograniczania Niskiej Emisji (PONE)	5.1.	Wydział Ochrony Środowiska		X		2019-2026	1 065 557,84	-	1 065 557,84	4 996 967,74	-	4 996 967,74	7,000
17.	Program Ciepłe Mieszkanie	5.1.	Wydział Ochrony Środowiska		X		2023-2024	-	2 300 000,00	-	-	2 300 000,00	-	2,300
18.	Program Ciepłe Mieszkanie	5.2.	Wydział Ochrony Środowiska	X			2024-2025	-	-	-	-	-	-	2,836
19.	Program profilaktyki czerniaka – ogólnopolski	4.1.	Wydział Zdrowia i Profilaktyki		X		2021-2030	-	-	-	-	-	-	-

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Szacowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplanowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
20.	Program „Jedź z głową” edycja 2022 – 2024	4.1.	Wydział Zdrowia i Profilaktyki		X		2022-2024	221 622,50	-	221 622,50	348 423,00	-	348 423,00	0,608
21.	Montaż instalacji fotowoltaicznych na obiektach MOSIR	6.1.	MOSIR Bystrzyca		X		2022-2027	190 650,00	-	190 650,00	190 650,00	-	190 650,00	0,400
22.	Budowa kanalizacji deszczowych	3.2.	Zarząd Dróg i Mostów		X		2021-2030	4 872 791,89	-	4 872 791,89	8 206 361,78	-	8 206 361,78	20,000
23.	Modernizacja oświetlenia	6.4.	Zarząd Dróg i Mostów		X		2021-2030	-	-	-	120 300,00	-	120 300,00	3,000
24.	Budowa ścieżek rowerowych	5.2., 5.4.	Zarząd Dróg i Mostów		X		2021-2030	1 019 675,19	-	1 019 675,19	2 882 924,85	-	2 882 924,85	10,000

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Szacowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplanowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
25.	Rozwój wolontariatu na rzecz grup mieszkańców szczególnie wrażliwych	4.4.	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie		X		2020-2025	-	-	-	-	79 457,28	79 457,28	0,079
26.	Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu	5.1., 5.2	Zarząd Transportu Miejskiego		X		2021-2030	4 895,40	44 058,60	48 954,00	18 456,74	78 207,09	96 663,83	0,180
27.	System Zarządzania Bezpieczeństwem miasta Lublin	4.2, 4.3	Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców, Wydział Funduszy Europejskich, Wydział IT	X			2025 – 2027	-	-	-	-	-	-	15,000
Suma								8 660 753,61	2 412 740,14	11 073 493,75	20 776 049,94	2 977 151,71	23 753 201,65	90,903

Łącznie wszystkich działań corocznych jest dwadzieścia siedem. Działania podzielono według statusu realizacji na zaplanowane, realizowane, wykonane. Poniżej przedstawiono ich zestawienie.

Lista realizowanych zadań corocznych:

- **Uchwalenie MPZP i zmiana MPZP (1.1.)** - zadanie polega na wdrażaniu założeń dokumentu MPA w opracowywanych i uchwalanych planach miejscowych poprzez aktualizację i dostosowywanie zapisów dokumentów planistycznych do przewidywanych zmian klimatu.
- **Zwiększanie powierzchni czynnej biologicznie w MPZP (3.5.)** - zadanie polega na wprowadzaniu w projektach mpzp zapisów planistycznych (zakazy, nakazy, dopuszczenia) jak również obszarowo w rysunku mpzp zapisów ustalających możliwie najwyższy udział powierzchni biologicznie czynnej w zagospodarowaniu terenów. Szczególne znaczenie mieć będzie ograniczanie ilości powierzchni nieprzepuszczalnych oraz rozszczelnienia istniejących powierzchni nieprzepuszczalnych w miarę możliwości. Zadanie może być realizowane po przyjęciu MPA w przypadku podjęcia uchwały o przystąpieniu do mpzp lub zmiany mpzp w terenach zurbanizowanych lub przeznaczonych pod zurbanizowanie w dotychczasowych mpzp. Uchwały dotychczas podjęte, mogą nie zawierać obszarów rozszczelnianych ze względu na toczącą się już procedurę planistyczną. W terenach dotychczas niezabudowanych i niezurbanizowanych proces rozszczelniania oraz zwiększania powierzchni terenów niezabudowanych jest niemożliwy do wykonania, albowiem każda ingerencja w takie obszary (poprzez projekt planu czy poprzez decyzję o warunkach zabudowy) będzie generować w mniejszym lub większym stopniu zurbanizowanie (uszczelnianie powierzchni przepuszczalnej, biologicznie czynnej). Zadanie to może być realizowane jedynie w obszarach o intensywnej zabudowie. Jest to zagadnienie szczególnie ważne w sytuacji presji na intensyfikację zabudowy wyrażoną przez właścicieli gruntów.
- **Budowa i rozwijanie sieci współpracy (1.4.)** - zbudowanie sieci współpracy pomiędzy miastami wdrażającymi Miejskie Plany Adaptacji. Wymiana informacji służy do wzmocnienia kompetencji miasta do poprawnego wdrożenia działań związanych z MPA. Uczestniczono w konferencjach dotyczących tematyki Miejskich Planów Adaptacji do zmian klimatu (opracowanie / aktualizacja planów, planowane zmiany prawodawstwa) organizowanych przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Ponadto nawiązano kontakty z pracownikami urzędów miast m. in. w Gdyni, Kielcach, Bydgoszczy, Rzeszowie, Białymstoku, Gdańsku odpowiedzialnymi za koordynację i monitoring wdrażania MPA w danej gminie.
- **Zielony Budżet (2.2, 2.5.)** - realizacja zadań zgłoszonych przez mieszkańców w kategoriach m. in.: ochrona i leczenie drzew, łąki kwietne i murawy ekstensywne, koncepcje zagospodarowania terenu, dokumentacje projektowe, zadania edukacyjno-informacyjne i inne. Przy sporządzaniu aktualizacji Harmonogramu działań do MPA (2023 r.) zadanie „Zielony Budżet” zostało sklasyfikowane jako zakończone i nie będzie ujmowane

w kolejnych latach jako zadanie odrębne z uwagi na to, że środki finansowe w ramach Zielonego Budżetu są przeznaczane corocznie na pozostałe (odrębne) zadania ujęte w Harmonogramie (np. w ramach zadań: nasadzenia roślinne, miniskwery, łąki kwietne i murawy kserotermiczne itp.). Pozwoli to przy sporządzaniu Raportu z monitoringu wdrażania Planu Adaptacji uniknąć ryzyka dublowania się tych samych środków finansowych w ramach różnych zadań. Jako ostateczny koszt realizacji Zielonego Budżetu w Harmonogramie ujęto jedynie środki finansowe z ZB z lat 2020-21, które w tych latach nie były (w Raportach z monitoringu MPA) przypisane do pozostałych działań finansowanych z puli ZB (np. miniskwery).

- **Nasadzenia roślinne na terenie miasta Lublin (2.2.)** - realizacja nasadzeń roślinnych na podstawie opracowanych projektów. Kompozycje z drzew, krzewów, traw ozdobnych, bylin, pnączy itp., wykonywane są na terenach będących własnością miasta, głównie w pasach drogowych, terenach ZNK, etc. W 2023 roku wykonano m. in. nasadzenia:
  - „Zielony kafelek” - wykonanie nasadzeń na skwerze przy ul. Z. Augusta - 6 szt. drzew ozdobnych, 56 szt. krzewów ozdobnych, 124 szt bylin i traw oraz ustawienie 2 szt. ławek parkowych i kosza na śmieci.
  - „Zielona Sala” – skwer kieszonkowy, Zielona Sala Wykładowa przy ul. Furmańskiej, wykonano dosadzenie bluszczu pospolitego 50 szt. Oraz trawy ozdobnej ‚Halmen’ 7 szt. oraz prace konserwacyjne małej architektury tj. ławek i obrzeży i pielęgnacyjne w zieleni istniejącej.
  - „Zieleń od nowa – skwer w Głusku” skwer został odświeżony poprzez uzupełnienie brakujących nasadzeń z krzewów w istniejących rabatach (20 szt. krzewów) i wysypanie ich korą, ponadto nasadzono 20 m² roślin cebulowych kwitnących wiosną. Wymienione zostanie 4 sztuki ławek miejskich i stolik do gry w szachy.
  - Odnowa skwerów kieszonkowych w zlokalizowanych w Śródmieściu: skwer im. W. Bartoszewskiego – nasadzono 38 szt. krzewów i 57 szt. bylin, skwer im. Z. Hołdy – 9 szt. krzewów, skwer przy ul. Chmielarczyka – 16 szt. krzewów i 22 szt. bylin, skwer im. Kędzierskiego – 40 szt. krzewów.
  - Skwer przy ul. Zajęczka - doposażenie skweru w nasadzenia i elementy małej architektury, na skwerze posadzono 79 szt. krzewów i 155 szt. bylin.
  - Plac Kochanowskiego przy ul. Narutowicza – wzbogacenie trawnika w stokrotki o powierzchni 450 m².
  - „Skwer przy ul. Romanowskiego.” W ramach realizacji Zielonego Budżetu na skwerze przy ul. Romanowskiego przy placu zabaw nasadzono 8 sztuk jabłoni ozdobnej oraz 162 szt. krzewów ozdobnych min: tawuła van Houtte’a, krzewuszką cudowną, dereń biały, hortensja bukietowa.
  - Skwer przy ul. Łabędziej - na skwerze nasadzono około 800 szt krzewów ozdobnych oraz ok. 150 szt bylin m.in. : irga dammera, tawuła japońska, brunera wielkolistna, hortensja pnąca, narecznica samcza. Ustawiono 3 nowe ławki oraz kosz na śmieci.
  - Skwer przy ul. Jesiennej - na skwerze wykonano nowe nasadzenia w ilości ok. 100 szt. nowych krzewów ozdobnych oraz ok 300 szt bylin. Wśród nich wyróżnić można:

szalwiąc omszoną, irgę dammera, berberys thunberga, kostrzewę siną. Dodatkowo odrestaurowano ławki, drewniane pergole oraz kosze na śmieci i nawierzchnię.

Ponadto wykonane zostały także nasadzenia w innych lokalizacjach miasta:

- ul. Nadłączna - 12 szt - klon polny,
  - ul. Herberta/Dunikowskiego- lipa drobnolistna – 3 szt., irga szwedzka 160 szt. (rabata 40 m²) – nasadzenia w ramach rezerwy celowej,
  - ul. Wojtyłów- uzupełnienie szpaleru drzew - klon zwyczajny – 8 szt. oraz dąb szypułkowy 1szt.,
  - ul. Wyżynna - dereń biały 41 szt. - nasadzenia w ramach rezerwy celowej,
  - ul. Szmaragdowa- 35 mb żywopłotu z ligustru,
  - Plac po Farze – w miejsce trawnika powstała rabata na całej powierzchni zieleni – ok. 110 m²,
  - ul. 3 Maja - pas środkowy – nasadzenia z róży okrywowej – 169 m²,
  - ul. Ogrodowa 7 – nowe nasadzenia krzewów o powierzchni 65 m²,
  - al. Raławickie przy budynku Tip Top - nowe nasadzenia krzewów o powierzchni 49m²,
  - ul. Świętoduska – obsadzenie murku, powierzchnia – 14m²,
  - ul. Wieniawska – obsadzenie murku – 20m²,
  - ul. 1 Maja – 300m² krzewów i 16szt. drzew,
  - ul. Sulisławicka/Tetmajera – nasadzenia na skwerze drzew, krzewów ozdobnych wraz z zabiegami pielęgnacyjnymi,
  - nasadzenia na terenie dworca metropolitalnego - klon polny - 60 szt., sosna czarna - 19 szt.
- **Leczenie starodrzewu na terenie miasta Lublin (2.2.)** - w 2023 r. do leczenia zakwalifikowano łącznie 33 drzewa rosnące przy: ul. Franczaka „Lalka”, ul. Białej (teren cmentarza), ul. Lwowskiej, ul. Podwale, ul. Mełgiewskiej, ul. Pawiej, ul. Lotniczej, ul. Dobrej, ul. Suchej, ul. Elektrycznej, ul. Kasprowicza. Zostało również wyleczonych 8 szt. drzew rosnących wokół kościoła pw. św. Mikołaja w Lublinie oraz 11 szt. drzew na terenie cmentarza przy ul. Pszczelej. Zakres prac obejmował cięcia korygujące, sanitarne (usunięcie gałęzi obumarłych, nadłamanych) oraz zakładanie wiązań elastycznych w koronach drzew. Ponadto w ramach interwencyjnego zabezpieczenia drzew wyleczono 22 drzewa rosnące w następujących lokalizacjach: ul. Romera, ul. Świętochowskiego, ul. Nadbystrzycka, ul. Górna, ul. Zamojska, Pl. Kaczyńskiego, al. Spółdzielczości Pracy, ul. Wiejska, ul. Ogrodowa, ul. Powstańców Śląskich, ul. Zemborzycka, ul. Pułaskiego, ul. Walentynowicz, Ogród Saski.. Interwencyjne zabezpieczenie drzew uzależnione jest od zdarzeń nagłych, ma na celu zminimalizowanie zagrożenia bezpieczeństwa dla osób i mienia, które spowodowane jest złym stanem zadrzewień. Ze względu na duże walory przyrodnicze i krajobrazowe drzew, niezbędne jest szybkie przeprowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych w ich koronach. Drzewa te usytuowane są głównie w pasach drogowych, placówkach użyteczności publicznej oraz terenach zieleni.
  - **Leczenie pomników przyrody na terenie miasta Lublin (2.2.)** - w 2023 r. leczeniem objęto 19 szt. drzew rosnących w lokalizacjach:

ul. Biedronki (GRPP 44), ul. Gdańska 10 (GRPP 56), ul. Solarza (GRPP 30), ul. Bohaterów Monte Cassino (GRPP 58), ul. Romanowskiego (GRPP 32, GRPP 33, GRPP 34), al. Kraśnicka (WKP 225, GRPP 10), ul. Trzeźniowska (WKP 384, WKP 386), ul. Rzeszowska (GRPP 53), Ośrodek Marina ul. Krężnicka (WKP 389, GRPP 35).

Zakres prac obejmował głównie cięcia sanitarne (usunięcie gałęzi obumarłych, nadłamanych) oraz zakładanie wiązań elastycznych w koronach drzew.

- **Ratowanie lubelskich kasztanowców przed inwazją szrotówka kasztanowcowiaczka (2.2.)** - w 2023 r. wykonano usługę polegającą na zawieszeniu 210 szt. pułapek feromonowych typu lejkowego, które wabią owady do środka. Procedurą objęto 70 szt. drzew zlokalizowanych przy: MOSiR nad Zalewem Zemborzyckim – aleja pomników przyrody (GRPP 36) – 20 szt. drzew ul. Solarza – aleja pomników przyrody (GRPP 30) – 20 szt. drzew, Ogród Saski – 30 szt. drzew. Na każdym drzewie zawieszono po 3 pułapki feromonowe. Pułapki są wielokrotnego użytku, dlatego wykonawca został zobowiązany do zakupu 210 szt. feromonów oraz lepów, które wkłada się do gotowych pułapek, które zostały z poprzednich lat. W etapie jesiennym wykonano grabienie liści.
- **Miniskwery (2.2., 2.5.)** - tworzenie małych przyjaznych miejsc, służących do odpoczynku – z roślinami i małą architekturą. W 2023 r. prace były prowadzone na następujących mini skwerach:
  - Skwer przy ul. Powstańców Śląskich – wykonano zabiegi pielęgnacyjne w drzewostanie, wyrównano podłoże, wprowadzono nowe nasadzenia, zamontowano budki dla owadów, ptaków i jeży, usytuowano 2 ławki przy ulicy.
  - Skwer przy ul. Tymiankowej - posadzono 300 szt. krzewów ozdobnych m.in.: róża okrywowa, tawuła japońska i hortensja bukietowa.
  - Skwer im. Izabeli Sierakowskiej w wąwozie Rury - zamontowano tablicę informacyjną z życiorysem patronki oraz ustawiono ławki i kosz na śmieci. Posadzono ponad 150 szt. hortensji bukietowej oraz jedno reprezentacyjne drzewo.
- **Przywracanie terenom zdegradowanym wartości przyrodniczych (2.2., 2.5.)** - zakładanie i/lub renowacja miejsc zniszczonych, zdegradowanych poprzez nielegalne parkowanie, nieodpowiednią pielęgnację lub miejsc niezagospodarowanych dotychczas. W 2023 r. zostały zabezpieczone tereny zieleni przed nielegalnym parkowaniem oraz rozjeżdżaniem trawników przez auta. Ochrona tych miejsc polegała na wygradzeniu i zablokowaniu przed parkującymi autami poprzez wykonanie nasadzeń roślinnych, trawników a także zastosowaniu palików grodzących. Wyżej wymienione realizacje wykonano przy ulicach:
  - Mieczysławy Ćwiklińskiej: paliki 8 mb,
  - Fryderyka Chopina: paliki 61 mb, oraz dowiezienie ziemi i założenie trawników (20m²),
  - Chmielnej: paliki 3 m oraz dosadzenie żywopłotu 2 m²,
  - Księżycowej: paliki 2 mb oraz nasadzenia krzewów (irga i pięciornik),
  - Wodopojnej: paliki 4 mb i oraz założenie trawnika (15 m²),
  - Mari Skłodowskiej-Curie: paliki 147,5 mb oraz dowiezienie ziemi, usunięcie płyt betonowych i założenie trawników (120m²),

- Herberta: 20,5 mb - (zabezpieczenie nowopowstałej rabaty przed zniszczeniem) oraz sadzenie krzewów 160 szt.,
  - Wolińskiego: 72 mb oraz założenie trawnika 72 m²,
  - Leonarda : paliki - 37 mb palików, 34 m² trawnika,
  - Sowińskiego : paliki - 20 mb palików,
  - Bielskiego:paliki 10 mb,
  - Kalinowszczyzna: paliki 15 mb,
  - Dożynkowej: paliki 30 mb,
  - Podzamcze: paliki 10 mb oraz 8 szt. krzewów ozdobnych.
- **Łąki kwietne i murawy ekstensywne (2.2.)** - w 2023r w ramach zadania wysiano łąki kwietne o powierzchni 1 851m² w następujących lokalizacjach: ul. Diamentowa, ul. Smorawińskiego, ul. Głęboka.
  - **Poprawa warunków życia drzew w mieście (2.2.)** - w 2023r w ramach zadania wykonano następujące działania :
    - ul. Lubartowska - poprawa warunków istniejącego starodrzewu, poprzez powiększenie mis drzew, nasadzenia drzew i krzewów w powstałych rabatach (29 szt. drzew liściastych, 1191 szt. róży okrywowej) – realizacja wniosku BO „Zielone Śródmieście” z 2022 r.
    - ul. Narutowicza, poprawa warunków istniejącego starodrzewu, poprzez powiększenie mis drzew, nasadzenia drzew i krzewów w powstałych rabatach (6 szt. drzew liściastych, 1 500 szt. krzewów liściastych) - realizacja wniosku BO „Zielone Śródmieście” z 2022r.
    - ul. Okopowa – poprawa warunków istniejącego starodrzewu, poprzez powiększenie mis drzew, nasadzenia krzewów w powstałych rabatach – 78 szt. - realizacja wniosku BO „Zielone Śródmieście” z 2022 r.
    - ul. Zamojska (po stronie budynków o nr parzystych) - poprawa warunków istniejącego starodrzewu, poprzez powiększenie mis drzew, nasadzenia krzewów w powstałych rabatach (228 szt.)
    - ul. Zesłańców Sybiru - poprawa warunków istniejącego starodrzewu, poprzez powiększenie mis drzew, nasadzenia krzewów w powstałych rabatach (18 szt.)
    - ul. Królewska - poprawa warunków istniejącego starodrzewu, poprzez powiększenie istniejących mis drzew, nasadzenia krzewów w powstałych rabatach 160 szt. oraz 8 szt drzew liściastych.
    - ul. Sądowa - budowa rabat mających na celu powiększenie przestrzeni chłonnej dla korzeni drzew wraz z nasadzeniami 6 szt. drzew i 528 szt. krzewów ozdobnych.
  - **Program ochrony zasobów wodnych dla miasta Lublina (3.1.)** - W 2023 r. w ramach kolejnej edycji Programu ochrony zasobów wodnych dla miasta Lublina zostało złożonych 76 wniosków o udzielenie dotacji. Z uwagi na posiadane w budżecie miasta środki w wysokości 150 000,00 zł. zostało zawartych 31 umów na dofinansowanie realizacji inwestycji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, z tego do dnia 31.12.2023 r. rozliczono 26 inwestycje, 4 umowy zostały rozwiązane z przyczyn leżących po stronie Beneficjenta, 1 Wnioskodawca nie złożył wniosku

o rozliczenie dotacji. W ramach ww. Programu w zrealizowano: 14 zbiorników podziemnych (w tym rozbudowa istniejącego systemu gromadzenia wody deszczowej wraz z systemem nawadniania, odprowadzenie wód deszczowych do istniejącego zbiornika bezodpływowego), 2 studnie chłonne oraz 31 zbiorników naziemnych. Ostateczna kwota dotacji została rozliczona na podstawie kosztorysów powykonawczych, z zastrzeżeniem, że rozliczone mogły być wyłącznie koszty kwalifikowane zadania w wysokości 70 % jego wartości brutto poniesionych przez Beneficjenta, wynikających z przedłożonych rachunków lub faktur, jednak nie więcej niż 5 000,00 zł.

- **Tworzenie i utrzymywanie form ochrony przyrody (2.1)**

W 2023 r. został utworzony pierwszy w Lublinie użytek ekologiczny pod nazwą „Miłkowa skarpa” – cenne siedlisko miłka wiosennego. Użytek znajduje się na zboczu doliny Bystrzycy, na granicy Lublina z gminą Wólka. Ponadto uchwalone zostały 2 pomniki przyrody: Topola kanadyjska - zlokalizowana przy ul. T. Zana/M. Brzeskiej oraz Topola biała - zlokalizowana przy ul. Łęczyńskiej/Mełgiewskiej.

- **Edukacja ekologiczna (5.1.)** w ramach działania w 2023 roku Wydział Ochrony Środowiska uczestniczył w 4 wydarzeniach w ramach edukacji ekologicznej. Na potrzeby tych wydarzeń zakupiono drobne nagrody do ekologicznej strefy zabaw dla najmłodszych, które wręczane były dzieciom podczas pikników i plenerów za rozwiązywanie ekologicznych gier i zagadek. Zakupiono także nagrody: dla dzieci biorących udział w warsztatach prowadzonych w szkołach podstawowych oraz biorących udział w happeningu z okazji dnia czystego powietrza, a także dla laureatów konkursu filmowego „Rymuję – powietrze ratuję”. Zorganizowana została gala wręczenia nagród w tym konkursie.

Zakupione zostały plansze edukacyjne dla szkół biorących udział w warsztatach na temat ochrony powietrza, na potrzeby których przygotowana została specjalna prezentacja multimedialna. Zakupiono również balony i koszulki na cele organizacji Happeningu z okazji dnia „Czystego Powietrza” przypadającego na 14 listopada.

Zostały przygotowane i opublikowane artykuły prasowe (5 szt) nt. Ograniczania i unikania emisji powierzchniowej i punktowej, przygotowana została grafika na plakat promujący zalety poruszania się komunikacją miejską, oraz wydrukowano plakaty, które promowane były w pojazdach MPK przez miesiąc październik.

Wyprodukowanych zostało 5 filmów 30 sekundowych dotyczących ochrony powietrza. W związku z organizacją gali wręczenia nagród w konkursie filmowym został zamówiony catering oraz opłacono wynajem sali w Centrum Kultury.

Zorganizowany został Happening z okazji dnia „Czystego powietrza” który odbył się 14 listopada 2023 r. pod Centrum Kultury. Happening został poprowadzony przez Fundację Sztukmistrze Art.

Wyprodukowany został spot radiowy, który emitowany był wiosną i jesienią na antenie Radia Centrum, Eska Lublin Plus Lublin, i radia Złote Przeboje.

Zapłacono abonament za obsługę pyłomierzy, które w miesiącach wiosenno-jesiennych szkoły wykorzystywały do prowadzenia zajęć związanych z ochroną powietrza.

Zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w pierwszym półroczu 2023 roku został ogłoszony otwarty konkurs ofert dla organizacji pozarządowych. Zadanie publiczne pn. „Edukacja ekologiczna mieszkańców Lublina w zakresie ochrony powietrza” było realizowane przez Fundację Maturita.

- **Program Ograniczania Niskiej Emisji (PONE) (5.1.)** - w ramach PONE w 2023 r. udzielono dotacje na realizację 65 zadań, z czego:
  - 45 dotyczyło ogrzewania gazowego,
  - 4 dotyczyło ogrzewania hybrydowego (gazowego z pompą ciepła),
  - 7 dotyczyło pompy ciepła,
  - 9 dotyczyło ogrzewania elektrycznego.Łączna kwota wypłaconych dotacji w 2023 r. wyniosła 1 065 557,84 zł.
W 2023 r. w ramach PONE zlikwidowano 88 pieców i kotłów.
Od 2013 r. do 2023 r. włącznie udzielono dotacji w wysokości 6,7 mln zł, zrealizowano 667 umów, w ramach których mieszkańcy Lublina zlikwidowali 946 kotłów i pieców na paliwo stałe.
- **Program Ciepłe mieszkanie (5.1.)** - w ramach programu w 2023 r. zostało złożonych 9 wniosków o dofinansowanie spośród, których zawarto 2 umowy z beneficjentami końcowymi na łączną maksymalną kwotę dotacji w wysokości 62 500,00 zł . Płatność będzie realizowana w 2024 r.
- **Program profilaktyki czerniaka – ogólnopolski (4.1.)** - w roku 2022 realizowany był w 61 lubelskich szkołach: 36 szkołach podstawowych i 25 szkołach ponadpodstawowych. W ramach programu działaniem edukacyjnym objęto 6451 uczniów, w tym 2095 uczniów szkół podstawowych i 4356 uczniów szkół ponadpodstawowych. Podczas zajęć uczniowie poznali zasady profilaktyki czerniaka, zdobyli umiejętności samobadania skóry, zróznicowania zmian podejrzanych o charakterze nowotworowym ze zwykłymi znamionami. Założeniem programu było zwiększenie wiedzy mieszkańców w zakresie chorób onkologicznych skóry. Realizacja programu odbyła się bez udziału środków finansowych Gminy Lublin.
- **Program „Jedź z głową” edycja 2022 – 2024 (4.1.)** - program ten w 2023 r. realizowany był w 42 szkołach podstawowych na terenie Miasta Lublin. W warsztatach stacjonarnych z dietetykiem, psychologiem i trenerem uczestniczyło 2300 uczniów oraz 50 rodziców/opiekunów. W warsztatach edukacyjnych przeprowadzonych w formie 30 webinarium uczestniczyło 280 uczniów, 760 rodziców/opiekunów oraz 90 nauczycieli. Natomiast w warsztatach praktycznych dla pracowników stołówek szkolnych, dyrektorów, nauczycieli uczestniczyło 149 pracowników placówek oświatowych.
- **Budowa kanalizacji deszczowych (3.2.)** - działanie jest prowadzone przy okazji realizacji szeregu działań inwestycyjnych i polega na budowie i przebudowie kanalizacji deszczowej. Zadanie coroczne realizowane jest przez Zarząd Dróg i Mostów. Główne zadania inwestycyjne w 2023 r. przeprowadzono na: ul. Araszkiewicza, ul. Hajdowska, ul. Siewierzan, ul. Zamenhofska, ul. Raszyńska, ul. Wygon.

- **Modernizacja oświetlenia (6.4.)** - w ramach tego działania w roku 2023 r. nie realizowano żadnych zadań ze względu na brak zabezpieczonych w budżecie środków na ten cel.
- **Budowa ścieżek rowerowych (5.2, 5.4.)** - w ramach tego działania podczas realizacji zadań inwestycyjnych w 2023 r. wybudowano ścieżki rowerowe:
  - ul. Abramowicka - budowa brakującego odcinka drogi dla rowerów wzdłuż ul. Abramowickiej (od ul. Powojowej w kierunku ul. Głuskiej),
  - ul. Choiny – na odcinku od Szwajcarskiej do Elsnera (D-4) - B
  - ul. Jana Pawła II - połączenie ul. Jana Pawła II i Parku Jana Pawła II (D-3) -
  - ul. Raszyńska i ul. Tarninowa - na odcinku od skrzyżowania z ul. Lazurową do wysokości posesji nr 63, budowa ul. Tarninowej na odcinku od skrzyżowania z ul. Raszyńską do skrzyżowania z ul. Skubiszewskiego
  - al. Solidarności - wzdłuż al. Solidarności od al. Kompozytorów Polskich w kierunku zachodnim do wysokości kościoła,
- **Rozwój wolontariatu na rzecz grup mieszkańców szczególnie wrażliwych (4.4.)** - Zadanie ma na celu pozyskiwanie wolontariuszy na rzecz wsparcia mieszkańców Lublina w wieku senioralnym, osób z niepełnosprawnościami i rodzin z dziećmi. W roku 2023 r. pozyskano 3 wolontariuszy. Wolontariat stanowił ważny element sieci wsparcia społecznego, tworzonego w ramach samoorganizacji środowiska lokalnego, ukierunkowanego na bezinteresowną pomoc grupom mieszkańców szczególnie wrażliwych m. in. osobom w wieku senioralnym i mieszkańców z niepełnosprawnościami. Tego rodzaju wsparcie było istotne m. in. z uwagi na zmieniający się klimat i związane z tym anomalie pogodowe oraz pojawianie się w środowisku nowych patogenów, wywołujących epidemie. Na przestrzeni 2023 r. osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami, które obawiały się opuszczać swoje miejsce zamieszkania, z uwagi na panujące czynniki zewnętrzne, otrzymały pomoc wolontariuszy w zabezpieczeniu najistotniejszych bieżących potrzeb tj. w zakresie realizacji i dostarczenia niezbędnych zakupów, leków, dostarczenia posiłków oraz załatwienia spraw urzędowych.
- **Europejski Tydzień Mobilności (5.1., 5.2.)** - (dawniej: Europejski Tydzień Zrównoważonego Transportu) jest zadaniem corocznym i trwa od 16 do 22 września każdego roku. W ramach tego wydarzenia w 2023 r. zrealizowano:
  1. Piknik komunikacyjny – „Promocja transportu bezemisyjnego w celu ograniczenia emisji liniowej w komunikacji w Lublinie”
 W programie pikniku, który odbył się na Placu Zamkowym, znalazły się następujące atrakcje:
  - prezentacja pojazdów komunikacji miejskiej – autobus wodorowy, elektryczny, trolejbusy, pojazdy zabytkowe,
  - strefa animacji i edukacji dla dzieci;
  - występ Pop Rockowej formacji Pozytywni;

- Fundacja Sztukmistrze – blok animacji i warsztatów cyrkowych Miasteczko Cyrkowych Inspiracji, pokaz żeglarki i akrobacji na scenie;
- strefa medyczna – m.in.: szkolenie z zakresu pierwszej pomocy, możliwość oddania krwi, diagnostyka chorób, porady dietetyczne;
- konkursy z ciekawymi nagrodami;
- warsztaty;
- kącik dla najmłodszych;
- gry i zabawy dla dzieci,
- punkt informacyjno-promocyjny systemu biletu elektronicznego Lubika,
- bezpłatne przejazdy autobusem Gutek i Ikarus.

2. Punkt konsultacyjno-informacyjny ZTM w Lublinie przy pl. Łokietka 1 przy Ratuszu w Lublinie.

3. Lekcje edukacyjne „Bezpieczny Pasażer”;

4. Akcja „Do pracy inaczej niż autem” - bezpłatne przejazdy - zgodnie z obowiązującą Uchwałą Rady Miasta Lublin podczas „Dnia bez Samochodu” obowiązują bezpłatne przejazdy za okazaniem ważnego dowodu rejestracyjnego auta. W dniu 22 września ważny dowód rejestracyjny uprawnia do bezpłatnego przejazdu jedną osobę wszystkimi liniami komunikacji miejskiej kursującymi na zlecenie ZTM w Lublinie.

Łącznie wszystkich działań corocznych jest 27, z czego 23 jest już realizowanych, a 4 są planowane do realizacji.

Lista działań jednorazowych zaplanowanych :

- Tworzenie i utrzymywanie form ochrony przyrody (2.1)
- Tworzenie i utrzymywanie form ochrony przyrody (2.1)
- Program Ciepłe Mieszkanie (5.2)
- System Zarządzania Bezpieczeństwem miasta Lublin (4.2, 4.3)

2.2. Zadania jednorazowe

Tab. nr 2. Zadania jednorazowe
(wg stanu na 31.12.2022 r.)

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Planowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplanowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
1.	Wytyczne urbanistyczne i planistyczne w kształtowaniu przestrzeni publicznej	1.2.	Wydział Planowania			X	2021-2023	64 422,18	0,00	64 422,18	90 321,27	0,00	90 321,27	0,903
2.	Making-city	1.1., 1.4.	Wydział Strategii i Przedsiębiorczości		X		12.2018-11.2024	-	206 379,00	707 418,21	-	707 418,21	1 537 502,95	1,072
3.	Lubelskie Ogrody Deszczowe. Dobrze nawodnione miasto – ogrody deszczowe na ul. Ochotniczej i ul. Obrońców Pokoju	2.2., 2.3., 2.4., 3.3	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej			X	2022-2023	-	-	-	32 000,00	-	32 000,00	0,082

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Planowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplansowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
4.	Lubelskie Ogrody Deszczowe. Dobrze nawodnione miasto – ogrody deszczowe na ul. Wygon, Peowiaków, Wojciechowskiej, czwartaków.	2.2., 2.3., 2.4., 3.3.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej	X			2024	-	-	-	-	-	-	0,082
5.	Rozbudowa i udrożnienie sieci komunikacji zbiorowej dla obszaru specjalnej strefy ekonomicznej i strefy przemysłowej w Lublinie	5.2., 5.3., 5.4., 6.4.	Wydział Funduszy Europejskich Zarząd Transportu Miejskiego Zarząd Dróg i Mostów			X	04.2017-12.2023	711 659,49	13 762 692,10	14 474 351,60	44 699 745,81	171 385 404,00	216 085 149,82	218,043
6.	Przebudowa strategicznego korytarza transportu zbiorowego wraz z zakupem taboru w centralnej części obszaru LOF	3.2., 5.2., 5.3., 5.4., 6.4.	Wydział Funduszy Europejskich Zarząd Transportu Miejskiego Zarząd Dróg i Mostów			X	11.2017-12.2023	4 327 189,68	23 840 621,40	28 167 811,10	19 659 847,67	125 459 324,70	145 119 172,39	161,889

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Planowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplansowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
7.	Niskoemisyjna sieć komunikacji zbiorowej dla północnej części LOF wraz z budową systemu biletu elektronicznego komunikacji aglomeracyjnej	3.2., 5.2., 5.3., 5.4., 6.4.	Wydział Funduszy Europejskich Zarząd Transportu Miejskiego Zarząd Dróg i Mostów			X	07.2017-12.2023	2 809 034,20	6 092 715,40	8 901 749,60	55 148 470,46	138 468 358,32	193 616 828,78	193,620
8.	Budowa, modernizacja przystanków i węzłów przesiadkowych zintegrowanych z innymi rodzajami transportu dla potrzeb LOF	3.2., 5.3., 5.4., 6.4.	Wydział Funduszy Europejskich Zarząd Transportu Miejskiego Zarząd Dróg i Mostów			X	06.2017-10.2023	2 789 224,58	6 976 339,86	9 760 564,44	24 144 374,72	80 828 835,77	104 973 210,49	104,973

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Planowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplanowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
9.	Zintegrowane Centrum Komunikacyjne dla Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego	3.1., 3.2., 3.3., 5.3., 5.4., 6.1., 6.2., 6.4.	Wydział Funduszy Europejskich Zarząd Transportu Miejskiego Zarząd Dróg i Mostów Wydział Inwestycji i Remontów			X	06.2017-12.2023	44 824 848,58	70 712 297,95	115 537 146,53	150 461 411,27	195 416 811,31	345 878 222,58	345,878
10.	Zielono – niebieska infrastruktura w Lublinie	2.2., 2.5., 3.2., 3.6.	Wydział Funduszy Europejskich Wydział Inwestycji i Remontów Zarząd Dróg i Mostów Wydział Energii i Klimatu Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej	X			2021-2029	-	-	-	-	-	-	120,000

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Planowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplansowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
11.	System Wsparcia Zarządzania Bezpieczeństwem miasta Lublin	4.2., 4.3., 5.3.	Wydział Funduszy Europejskich Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego	X			2021-2029	-	-	-	-	-	-	20,000
12.	Rozbudowa Systemu Niskoemisyjnego Transportu Publicznego w Lublinie	5.2., 5.3., 5.4., 6.4.	Wydział Funduszy Europejskich Zarząd Dróg i Mostów Wydział Inwestycji i Remontów Wydział Zarządzania Ruchem Drogowym i Mobilnością Zarząd Transportu Miejskiego	X			2021-2029	-	-	-	-	-	-	1 000,000

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Planowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplanowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
13.	Efektywny energetycznie i elektromobilny Lublin	5.3., 6.1., 6.3., 6.4.	Wydział Funduszy Europejskich i Mostów Wydział Inwestycji i Remontów Zarząd Transportu Miejskiego Wydział Energii i Klimatu	X			2021-2029	-	-	-	-	-	-	100,000
14.	Przebudowa/rozbudowa dróg wojewódzkich na terenie Miasta Lublin	5.2., 5.4., 6.4.	Wydział Funduszy Europejskich Zarząd Dróg i Mostów	X			2021-2029	-	-	-	-	-	-	230,000
15.	Centrum Sztuki Dzieci i Młodzieży w Lublinie	6.2., 6.3.	Wydział Funduszy Europejskich Wydział Inwestycji i Remontów Wydział Kultury	X			2021-2029	-	-	-	-	-	-	100,000

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Planowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplansowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
16.	Poprawa skomunikowania i dostępności stolicy regionu lubelskiego	5.2., 5.4., 6.4.	Wydział Funduszy Europejskich Zarząd Dróg i Mostów Wydział Zarządzania Ruchem Drogowym i Mobilnością	X			2021-2029	-	-	-	-	-	-	600,000
17.	Rozwój szkół zawodowych na terenie Miasta Lublin	6.1., 6.3.	Wydział Funduszy Europejskich Wydział Inwestycji i Remontów Wydział Oświaty i Wychowania	X			2021-2029	-	-	-	-	-	-	62,000
18.	Dokumentacja projektowa dla Parku Nadrzecznego etap: 20,22,15	2.2., 3.2., 3.6.	Wydział Inwestycji i Remontów Wydział Energii i Klimatu		X		2021-2025	122,50	-	122,50	228,30	0,00	228,30	0,440
19.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – IV i V LO w Lublinie	6.3.	Wydział Inwestycji i Remontów		X		2021-2025	6 052,00	-	6 052,00	309 207,00	-	309 207,00	11,350

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Planowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplanowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
20.	Poprawa efektywności energetycznej budynków w Lublinie	6.3.	Wydział Inwestycji i Remontów		X		2021-2029	25 000,00	-	25 000,00	25 000,00	-	25 000,00	50,000
21.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – Przedszkole 75 i Przedszkole 34 oraz przebudowa, dostosowanie budynków do obowiązujących przepisów i termomodernizacja Przedszkole 66 i Przedszkole 78 w Lublinie	6.3.	Wydział Inwestycji i Remontów		X		2021-2027	58 120,00	-	58 120,00	449 215,60	-	449 215,60	20,000
22.	Modernizacja sieci ciepłowniczej na terenie miasta Lublin	6.1.	LPEC			X	2017-2023	24 320 399,40	2 041 283,53	26 361 882,93	84 671 905,63	35 489 686,08	120 161 591,71	120,272
23.	Rozbudowa efektywnego systemu ciepłowniczego na terenie miasta Lublin	6.1.	LPEC			X	2017-2023	10 430 408,03	3 444 689,21	13 875,097,24	31 723 582,34	23 325 307,12	55 048 889,46	56,129

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr działania z MPA	Podmiot wdrażający	Status realizacji			Horyzont czasowy	Koszty w okresie sprawozdawczym 2023 r.			Koszty od początku monitoringu MPA			Planowany całkowity koszt wdrożenia [MLN zł]
				zaplanowane	realizowane	wykonane		Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]	
24.	Przebudowa węzłów grupowych na terenie miasta Lublin	6.1.	LPEC			X	2018-2023	3 172 272,68	2 041 283,53	5 213 556,21	16 834 453,83	13 858 120,38	30 692 574,21	30,692
25.	Budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach technicznych LPEC S.A.	6.1.	LPEC			X	2022-2023	1 019 902,37	582 749,99	1 602 652,36	1 019 902,37	582 749,99	1 602 652,36	1,602
26.	Modernizacja instalacji wentylacyjnej w Hali Globus	6.1.	MOSIR Bystrzyca	X			2023-2027	-	-	-	-	-	-	5,000
27.	Monitoring i oświetlenie parkingu przy Zygmuntońskich 4	6.4.	MOSIR Bystrzyca	X			2023-2027	-	-	-	-	-	-	0,100
28.	Modernizacja instalacji wod-kan w AQUA Lublin	6.2.	MOSIR Bystrzyca	X			2023-2027	-	-	-	-	-	-	1,000
Suma								94,553,855.69	129,701,051.97	224,254,907.66	429,269,666.27	785,522,015.88	1 215 120 727,68	3,252.316

W okresie sprawozdawczym 2023 r. było łącznie 28 wszystkich działań jednorazowych. Działania te, podzielono na zaplanowane, realizowane i wykonane. Poniżej przedstawiono ich zestawienie.

Lista działań jednorazowych realizowanych i wykonanych w roku sprawozdawczym:

- **Wytyczne urbanistyczne i planistyczne w kształtowaniu przestrzeni publicznej (1.2.)** - zadanie polega na opracowaniu dokumentu zawierającego zasady, wytyczne i wskaźniki, które powinny być uwzględnione podczas opracowywania mpzp jako standardy urbanistyczne / planistyczne. Pod koniec 2023 r. zadanie zostało ukończony. Zasady w nim zawarte powinny być sukcesywnie wprowadzane do dokumentów planistycznych zgodnie z podjętymi uchwałami.
- **Making-city (1.1., 1.4.)** - celem jest rozwiązanie problemu nadmiernej emisji CO2 w miastach i zademonstrowanie transformacji miejskiego systemu energetycznego w kierunku miast o niskiej emisji dwutlenku węgla w oparciu o koncepcję PED (Positive Energy District). W ramach projektu dla Lublina zostanie opracowany dokument City Vision 2050 (wskazujący cele i kierunki transformacji energetycznej miasta w kierunku zeroemisyjności). Dokument ten został przygotowany w 2023 r. i aktualnie oczekuje na akceptację przez opiekuna projektu na poziomie Komisji Europejskiej. Ostateczna akceptacja nastąpi w 2024 r.
- **Lubelskie Ogrody Deszczowe. Dobrze nawodnione miasto – ogrody deszczowe na ul. Ochotniczej i ul. Obrońców Pokoju (2.2., 2.3., 2.4., 3.3.)** - w ramach zadania w 2023 r. wykonano 5 rabat deszczowych w pasie zieleni ul. Obrońców Pokoju. Łączna powierzchnia rabat wynosi 55,2 m², nasadzono 173 szt. roślin. Nasadzenia wykonała młodzież z V LO w Lublinie w ramach Europejskiej Stolicy Młodzieży Lublin 2023. Zrealizowano we współpracy z firmami InPost i Arbre Architektura Krajobrazu.
- **Lubelskie Ogrody Deszczowe. Dobrze nawodnione miasto – ogrody deszczowe na ul. Wygon, Peowiaków, Wojciechowskiej, Czwartaków.** - w ramach zadania planuje się utworzenie ogrodów deszczowych przy ul. Wygon, Peowiaków, Wojciechowskiej, Czwartaków. Realizację zadania zaplanowano na 2024 r.
- **Rozbudowa i udrożnienie sieci komunikacji zbiorowej dla obszaru specjalnej strefy ekonomicznej i strefy przemysłowej w Lublinie (5.2., 5.3., 5.4., 6.4.)** - zakres inwestycji obejmuje m.in.:
  - zakup nowoczesnego, ekologicznego taboru do obsługi linii trolejbusowych i autobusowych (5 szt. trolejbusów przegubowych SOLARIS Trollino 18M, 9 szt. autobusów spełniających normę emisji spalin Euro VI, 7 szt. autobusów elektrycznych SOLARIS Urbino 12 Electric; 4 szt. dwustanowiskowych ładowarek);
  - rozbudowę systemu dynamicznej informacji przystankowej na drogach objętych projektem;
  - tablice dynamicznej informacji pasażerskiej;

- przebudowę i rozbudowę ul. Grygowej na odcinku od skrzyżowania z ul. Pancerniaków do łącznicy z ul. Mełgiewską wraz z budową dwóch wiaduktów i przebudową łącznicy do ul. Rataja, wraz z infrastrukturą towarzyszącą, między innymi: chodniki, ścieżki rowerowe, trakcja trolejbusowa, oświetlenie, zatoki autobusowe, buspasy;
- budowę brakującego odcinka trakcji trolejbusowej w ul. Mełgiewskiej od trakcji przy pętli trolejbusowej do skrzyżowania z ul. Grygowej, a następnie w ul. Grygowej do istniejącej trakcji;
- przebudowę kluczowego węzła komunikacji zbiorowej ronda Lubelskiego Lipca'80 wraz z wlotami, w tym między innymi: remont mostu w ul. Fabrycznej, przebudowa nawierzchni, chodników, zatok autobusowych, infrastruktury podziemnej, trakcji trolejbusowej, budowa ścieżek rowerowych, wyznaczenie buspasów;
- wykonanie buspasów na ul. Droga Męczenników Majdanka (od ul. Grabskiego do ul. Fabrycznej);
- budowę sygnalizacji świetlnej wraz z budową zatok autobusowych na skrzyżowaniu ul. Franczaka „Lalka” i ul. Skalskiego oraz przebudowa sygnalizacji świetlnej wraz z przebudową/rozbudową skrzyżowania ul. Doświadczalnej i ul. Witosy.

W 2023r zakres projektu został zwiększony o:

- rozbudowę infrastruktury pieszo-rowerowej: w tym 1) budowę chodnika w ul. Józefa Franczaka „Lalka” w Lublinie po stronie osiedla Nowy Felin, 2) budowę ścieżki rowerowej wraz z ciągiem pieszym na odcinku od ulicy Cukrowniczej przy Arenie Lublin, 3) budowę ciągu pieszego oraz ścieżki rowerowej wzdłuż al. Unii Lubelskiej w Lublinie na odcinku od ul. Zamojskiej do Mostu Kultury, 4) remont chodników w ul. 1-ego Maja w Lublinie, 5) budowę odcinka drogi dla rowerów łączącej ul. Jana Pawła II w Lublinie z Parkiem Jana Pawła II;
- przebudowę ul. Zbigniewa Herberta od ul. Zemborzyckiej do ul. Ksawerego Dunikowskiego.

Do końca 2023 roku został zrealizowany cały zakres rzeczowy projektu. Wniosek o płatność końcową złożono w dniu 29 grudnia 2023 r.

- **Przebudowa strategicznego korytarza transportu zbiorowego wraz z zakupem taboru w centralnej części obszaru LOF (3.2., 5.2., 5.3., 5.4., 6.4.)** - zakres projektu obejmuje m. in:

- przebudowę/rozbudowę: Al. Raclawickich, ul. Lipowej i ul. Poniatowskiego, w tym: chodników, ścieżek rowerowych, buspasów, zatok autobusowych, wiat przystankowych, oświetlenia drogowego, sygnalizacji świetlnych, kanałów technologicznych, kanalizacji deszczowej wraz zbiornikami retencyjnymi (Al. Raclawickie 1 szt., ul. Lipowa 3 szt.);
- przebudowę/rozbudowę trakcji trolejbusowej w ciągu ulic: Al. Raclawickie, ul. Lipowa;
- zakup ekologicznego taboru (5 szt. autobusów elektrycznych SOLARIS Urbino 12 Electric, 7 szt. autobusów elektrycznych przegubowych, 5 szt. dwustanowiskowych ładowarek, 1 jednostanowiskowa ładowarka małej mocy, 1 mobilna ładowarka);
- wykonanie systemu dynamicznej informacji przystankowej na przebudowywanych ulicach; przebudowa skrzyżowania ul. ks. Jerzego Popiełuszki z ul. Bartosza Głowackiego wraz z przebudową odcinka ul. Popiełuszki;

W 2023 r. zakres projektu został zwiększony o:

- wykonanie zielonego przystanku przy Al. Kraśnickiej;
- budowę ciągu pieszego od ulicy Wygon w Lublinie w kierunku pętli autobusowej przy ul. Wojciechowskiej oraz budowę ciągu pieszego od ulicy Biskupińskiej do istniejących schodów na działce nr 25 przy ul. Słowian;
- budowę oświetlenia drogowego ul. Baśniowej, ul. Kolorowej, ul. Bratniej, ul. Serdecznej, ul. Sielankowej, ul. Bajkowej w Lublinie;
- budowę ścieżki rowerowej wzdłuż al. Solidarności w Lublinie na odcinku od istniejącej ścieżki wzdłuż al. Solidarności do ścieżki przy rondzie W. Pileckiego,
- Zadanie I: przebudowę drogi powiatowej – al. Solidarności i drogi gminnej 106574 L – ul. Północna w Lublinie w zakresie wykonania drogi rowerowej na odcinku od ścieżki rowerowej na działce nr ew. 1/2 i 15/2 do skrzyżowania ul. Północnej i ul. Ireny Kosmowskiej;
- Zadanie II: zaprojektowanie i wykonanie przebudowy drogi powiatowej al. Solidarności i drogi powiatowej ul. Północnej polegającej na wykonaniu ścieżki rowerowej na odcinku od ul. Kosmowskiej do ul. Smorawińskiego w Lublinie;
- Zadanie I: zaprojektowanie i wykonanie przebudowy drogi powiatowej nr 2421L – alei Solidarności w zakresie budowy ścieżki rowerowej na odcinku od istniejącego włączenia drogi serwisowej do ul. Prusa wraz z budową przejazdu dla rowerów przez ul. Prusa w Lublinie;
- Zadanie II: Zaprojektowanie i wykonanie przebudowy drogi powiatowej nr 2421L – alei Solidarności w zakresie przebudowy chodnika na odcinku od istniejącego włączenia drogi serwisowej do przejścia dla pieszych przed skrzyżowaniem al. Solidarności z ul. Prusa;
- przebudowę odcinka ulicy Spadochroniarzy;
- zaprojektowanie i wykonanie chodnika od ul. Zbożowej do ul. Świerkowej i ścieżki rowerowej łączącej osiedle Botanik z ul. Zbożową;
- zaprojektowanie i budowę oświetlenia drogowego ul. Dożynkowej w Lublinie na odcinku od ul. B. Sekutowicza do ul. Kosynierów;
- rozbudowa i przebudowa ul. Kalinowszczyzna.

Do końca 2023 roku został zrealizowany cały zakres rzeczowy projektu. Wniosek o płatność końcową złożono w dniu 29 grudnia 2023 r.

- **Niskoemisyjna sieć komunikacji zbiorowej dla północnej części LOF wraz z budową systemu biletu elektronicznego komunikacji aglomeracyjnej (3.2., 5.2., 5.3., 5.4., 6.4.) - Zakres inwestycji obejmuje m.in.:**
  - rozbudowę systemu dynamicznej informacji przystankowej na drogach objętych Projektem;
  - budowę systemu biletu elektronicznego komunikacji aglomeracyjnej wraz z montażem stacjonarnych biletomatów na terenie całego miasta oraz biletomatów mobilnych w autobusach i trolejbusach oraz zakupem sortera monet;
  - zakup nowoczesnego, ekologicznego taboru (10 szt. trolejbusów przegubowych SOLARIS Trollino 18M, 14 szt. autobusów spełniających normę emisji spalin Euro VI, 20 szt. autobusów elektrycznych SOLARIS Urbino 12 Electric, 1 autobus wodorowy, 12 szt. ładowarek małej mocy, 4 szt. ładowarek dużej mocy);

- przebudowę i rozbudowę ul. Szeligowskiego i Choiny wraz z budową trakcji trolejbusowej oraz chodników, ścieżek rowerowych, zatok autobusowych, wiat przystankowych, oświetlenia drogowego, sygnalizacji świetlnej, kanalizacji deszczowej wraz zbiornikiem retencyjnym naziemnym otwartym, kanału technologicznego i przebudową skrzyżowań, w tym:
  - budowę trakcji trolejbusowej w ciągu ulic: Chodźki, Smorawińskiego, Szeligowskiego, Choiny do granic miasta wraz z budową podstacji z dostosowaniem zarządzania mocą,
  - dostosowanie infrastruktury drogowej do potrzeb transportu zbiorowego: przebudowa skrzyżowań ul.: Smorawińskiego-Chodźki oraz ul. Szeligowskiego-Czapskiego,
  - przebudowę i rozbudowę ul. Choiny na odcinku od ul. E. Wojtasa do granic miasta wraz z niezbędną infrastrukturą, np.: chodnikami, ścieżkami rowerowymi,
  - budowę drogi dojazdowej do pętli oraz pętli dla komunikacji miejskiej, parkingów dla samochodów osobowych i rowerów wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą;
- zakup samochodów elektrycznych do obsługi systemu biletu elektronicznego;
- zakup i instalacja w pojazdach komunikacji miejskiej systemów do neutralizacji bakterii, grzybów i wirusów, w tym SARS-COV-2 (do 250 pojazdów);

W 2023r zakres projektu został zwiększony o:

- budowę drogi dla rowerów przy ul. Choiny w Lublinie na odcinku od ul. Elsnera do skrzyżowania z ul. Paderewskiego;
- budowę odcinka drogi dla rowerów wzdłuż ul. Północnej w Lublinie.

Do końca 2023 roku został zrealizowany cały zakres rzeczowy projektu. Wniosek o płatność końcową złożono w dniu 29 grudnia 2023 r.

- **Budowa, modernizacja przystanków i węzłów przesiadkowych zintegrowanych z innymi rodzajami transportu dla potrzeb LOF (3.2., 5.3., 5.4., 6.4.)** - zakres projektu obejmuje:

- budowę/ przebudowę/ rozbudowę zespołów przystanków i węzłów przesiadkowych zintegrowanych z innymi rodzajami transportu dla potrzeb LOF, a także przebudowę ul. Wygodnej. Zostały zaplanowane roboty budowlane związane m. in. z budową/ przebudową/ rozbudową:
  - 6 zespołów przystanków przesiadkowych wraz z infrastrukturą (m. in.. stojaki na rowery, wiaty przystankowe, system informacji przystankowej);
  - 7 węzłów przesiadkowych wraz z infrastrukturą, pętlami autobusowymi budynkami socjalno-sanitarnymi i przyległymi parkingami (Bike&Ride, Kiss&Ride, Park&Ride),
  - ul. Wygodnej,
  - elementów dróg niezbędnych do skomunikowania węzłów/przystanków przesiadkowych w zakresie m. in.: jezdni, chodników, przejść dla pieszych, zatok autobusowych,
  - budowę zbiorników retencyjnych na wody opadowe (węzeł Żeglarska – 2 szt., węzeł Kraśnicka – 3 szt.),

- zakup i montaż ładowarek dużej mocy: 2 szt. przy ul. Żeglarskiej, 2 szt. przy ul. Franczaka Lalka, 2 szt. przy ul. Kraśnickiej, 2 szt. przy ul. Granitowej;
- przebudowę/rozbudowę odc. ul. Żeglarskiej wraz z mostem na rzece Bystrzycy; budowie chodnika i ścieżki rowerowej wraz z oświetleniem wzdłuż ul. Franczaka „Lalka”.

W ramach projektu, do dnia 31 października 2023 r. roku, został zrealizowany cały zakres rzeczowy i finansowy. W dniu 27 grudnia 2023 r. wniosek o płatność końcową został zaakceptowany przez Instytucję Zarządzającą. Projekt został zakończony.

- **Zintegrowane Centrum Komunikacyjne dla Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego (3.1., 3.2., 3.3., 5.3., 5.4., 6.1., 6.2., 6.4.)** - zakres projektu obejmuje:

- budowę trzykondygnacyjnego, inteligentnego, proekologicznego budynku Dworca Metropolitalnego (wyposażonego m. in. w pompy ciepła, energooszczędne oświetlenie LED, instalacje fotowoltaiczną, „zielony dach”, 2 zbiorniki retencyjne na deszczówkę, która będzie służyć do podlewania roślin i spłukiwania toalet), pod budynkiem dworca znajdzie się podziemny parking typu P&R;
- budowę peronów odjazdowych komunikacji autobusowo-busowej i komunikacji miejskiej, jak również budowę wewnętrznych dróg dojazdowych, stanowisk postojowych, placów i chodników;
- wdrożenie inteligentnych systemów transportowych, związanych z kompleksową obsługą pasażerów (w tym informacja pasażerska i przystankowa);
- zagospodarowanie przestrzeni publicznej wraz z infrastrukturą na obszarze objętym inwestycją (plac przed dworcem PKP, place północny i południowy oraz ciąg pieszy wzdłuż ulicy Dworcowej);
- dostosowanie istniejących przestrzeni publicznych związanych z budową ZCK w zakresie infrastruktury komunikacyjnej.
- Na obszarze objętym inwestycją (blisko 28,9 tys. m²) powstanie łącznie:
  - 1,34 km wybudowanych/przebudowanych linii trolejbusowych;
  - 8,46 km wybudowanych/przebudowanych linii autobusowych;
  - 2,58 km wybudowanej infrastruktury rowerowej;
  - 13 stanowisk dla komunikacji miejskiej;
  - 43 stanowiska dla autobusów komunikacji dalekobieżnej i regionalnej;
  - 4 stanowiska ładowania autobusów elektrycznych;
  - 122 miejsca postojowe dla autobusów i busów;
  - 166 miejsc postojowych typu „Park&Ride”,
  - 67 stanowisk postojowych typu „Bike&Ride”,
  - 11 stanowisk postojowych typu „Kiss&Ride”.
- Ponadto na całym obszarze inwestycji powstaną liczne ścieżki rowerowe, ciągi piesze, oświetlenie i monitoring oraz instalacje hotspot. Zamontowane zostaną elementy małej architektury, zieleń niska oraz wysoka. Utworzone zostaną również miejsca wypoczynku dla pieszych oraz rowerzystów.

W roku 2023 zakończono prace obejmujące budowę dworca Zintegrowane Centrum Komunikacyjne z placem peronów i placem dworcowym oraz przebudowę/budowę ulic 1 Maja, Pocztovej, Dworcowej, Młyńskiej, łącznika ul Gazowej i Młyńskiej i Ronda

Sportowców, a tym samym zakończono realizację projektu, w tym dokonano płatności końcowych. Złożenie wniosku o płatność końcową i podpisanie aneksu porządkującego do umowy o dofinansowanie planowane jest na luty 2024 r.

- **Poprawa skomunikowania i dostępności stolicy regionu lubelskiego (5.2. ,5.4. ,6.4.)**

W roku 2023, w ramach projektu rozpoczęto realizację następujących zadań:

1). Dostępne, funkcjonalne i bezpieczne drogi w Lublinie

W ramach zadania, w grudniu 2023 roku, podpisane zostały umowy z Wykonawcami na realizację robót budowlanych. Cały zakres rzeczowy zrealizowany zostanie w latach 2024-2025.

Inwestycja obejmuje:

- budowę przedłużenia ul. Węglarza od ul. Walecznych do ul. Trzeźniowskiej (docelowo ul. bł. ks. I. Kłopotowskiego) oraz budowa odcinków gminnych, m.in. ul. M. Koryzonowej, Narcyzowej, Trzeźniowskiej, Nasturcjowej, a także dróg dojazdowych i serwisowych. W rejonie nowo wybudowanych dróg powstaną m.in. chodniki, ścieżki rowerowe, zjazdy, sygnalizacja świetlna, oświetlenie drogowe, kanalizacja deszczowa, elementy stałej organizacji ruchu, infrastruktura transportu publicznego, a także przebudowane kolizje z sieciami: wodno-kanalizacyjnymi, elektroenergetycznymi, teletechnicznymi oraz gazowymi. Łącznie w ramach inwestycji powstanie układ drogowy o długości ok. 2,6 km.
- rozbudowę i przebudowę ul. Konrada Wallenroda na odcinku o długości ok. 1 km wraz z przebudową skrzyżowania z ul. Tomasza Zana. W ramach rozbudowy zostaną także wybudowane/przebudowane, zatoki i stanowiska postojowe, chodniki, zjazdy indywidualne i publiczne do posesji. Dodatkowo zakres robót obejmuje budowę nowego systemu odwodnienia w postaci kanalizacji deszczowej oraz budowę i przebudowę oświetlenia drogowego.

2) Przebudowa układu drogowego w północno – zachodnich dzielnicach Lublina

W ramach zadania, do końca 2023 roku, został zrealizowany prawie cały zakres rzeczowy. Pozostały do realizacji prace wykończeniowe, które zakończone zostaną w I kwartale 2024 r. inwestycja obejmuje budowę dróg gminnych - ul. Bliskiej i Skowronkowej o łącznej długości ok. 3,4 km. Ponadto zostaną wybudowane/przebudowane m.in. dojazdy „sięgacze”, miejsca postojowe, zjazdy, chodniki, kanalizacja deszczowa, zbiornik retencyjny, oświetlenie, sieć energetyczna i teletechniczna.

3) Budowa przedłużenia ul. Lubelskiego Lipca '80 w Lublinie – odcinek DW 835

W ramach zadania, do końca 2023 r. realizowane były prace związane z rozbiórkami oraz budową drogi m.in. z branży drogowej, elektroenergetycznej oraz sanitarnej. Cały zakres rzeczowy zrealizowany zostanie w latach 2024-2025.

Inwestycja obejmuje budowę odcinka drogi wojewódzkiej DW 835 stanowiącej przedłużenie ul. Lubelskiego Lipca'80 w Lublinie na odcinku od skrzyżowania z ul. Diamentową i Krochmalną do skrzyżowania z ul. Cukrowniczą wraz z przebudową ulic przyległych. W ramach prac budowlanych planowana jest budowa m.in.: przedłużenia ul. LL'80 o przekroju 2x3 z buspasami, odcinków ulic ul.: Włociańskiej,

Przeskok, Dzierżawnej, Ciepłej, dróg serwisowych i dojazdowych, obustronnych chodników i ścieżek rowerowych, zjazdów, sygnalizacji świetlnej, oświetlenia drogowego, kanalizacji deszczowej, infrastruktury transportu publicznego.

- **Dokumentacja projektowa dla Parku Nadrzecznego etap: 20,22,15 (2.2., 3.2., 3.6.)** - przygotowanie dokumentacji projektowej w ramach Budowy Parku Nadrzecznego w Lublinie: dla etapów 20, 22, 15. Opracowana zostanie dokumentacja dla wschodniej części Parku Nadrzecznego. Po ukończeniu wszystkich etapów powstanie zupełnie nowy park na powierzchni ponad 70-ciu hektarów. W latach 2021-2022 prowadzono uzgodnienia oraz kompletowano niezbędną dokumentację potrzebną do ogłoszenia przetargu na opracowanie dokumentacji projektowej. Działanie jest realizowane.
- **Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – IV i V LO w Lublinie (6.3.)** - działanie zakłada zwiększenie efektywności energetycznej, zmniejszenie kosztów eksploatacji oraz poprawę warunków nauki i pracy w budynkach objętych inwestycją. Zadanie obecnie jest w trakcie realizacji inwestycji. W 2021 roku wykonano dokumentację projektową na termomodernizację V LO, natomiast w 2022 roku wykonano dokumentację projektową na termomodernizację IV LO oraz opracowane zostały audyty energetyczne dla obydwu budynków i ekspertyza pożarowa dla IV LO. Wykonanie prac budowlanych jest uzależnione od możliwości pozyskania środków zewnętrznych. W 2023 r. kontynuowano realizację działania.
- **Poprawa efektywności energetycznej budynków w Lublinie (6.3.)** - działanie zakłada termomodernizację budynku: 1) Szkoły Podstawowej nr 42 przy ul. Rycerskiej, 2) Szkoły Podstawowej nr 27 przy ul. Maszynowej, 3) XXIX Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Lipowej, 4) II Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Ogrodowej, 5) XXIII Liceum Ogólnokształcącego przy ul. Poniatowskiego, 6) Zespołu Szkół nr 5 przy ul. Elsnera, 7) Zespołu Szkół nr 1 przy ul. Podwale, 8) budynku Młodzieżowego Domu Kultury „Pod Akacją” przy ul. Chrobrego, 9) budynku Domu Pomocy Społecznej „Kalina” (stara część budynku przy ul. Kalinowszczyzna). W 2023r rozpoczęto realizację działania.
- **Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – Przedszkola nr 75, nr 34, nr 66, nr 78 w Lublinie (6.3.)** - zadanie zakłada zwiększenie efektywności energetycznej, zmniejszenie kosztów eksploatacji, a także dostosowanie obiektów do obowiązujących przepisów pożarowych. Działanie obecnie jest w trakcie realizacji inwestycji. W 2021 r. wykonano audyt energetyczny i ekspertyzę pożarową dla Przedszkola nr 78, natomiast w 2022 r. wykonano projekt budowlany dla P78 oraz audyt energetyczny i ekspertyzę pożarową dla Przedszkola nr 66, dla tych obiektów planowane jest wykonanie dokumentacji projektowej na przebudowę i dostosowanie do przepisów ppoż. Ponadto w 2022 roku wykonana została dokumentacja projektowa na termomodernizację i dostosowanie do przepisów p.poż. dla budynku P34 i na przebudowę z termomodernizacją P75 oraz sporządzono audyty energetyczne i ekspertyzy pożarowe dla każdego z budynków. W 2023 r. kontynuowano realizację działania.

- **Modernizacja sieci ciepłowniczej na terenie miasta Lublin (6.1.)** - projekt zakłada wymianę 23 km strategicznych rurociągów zasilających dzielnice: Czuby, Konstantynów, Czechów, Śródmieście, Rury, Kalinowszczyzna, Rudnik, Felin, Bronowice, Hajdów-Zadębie. Najważniejsze zadania inwestycyjne zrealizowane w ramach projektu w 2022 roku to: przebudowa magistralnych sieci ciepłowniczych 2DN700 ciąg Czubowski w rejonie ul. Diamentowej długości rewitalizowanej sieci L=45m, 2DN600 w rejonie ul. Wilczej o łącznej długości rewitalizowanej i wymienianej sieci L= 292,22m – pierwszy etap, ul. Reymonta o łącznej długości rewitalizowanej i wymienianej sieci L=391,97m – I etap, 2DN500 w rejonie ul. Gospodarczej o łącznej długości rewitalizowanej i wymienianej sieci L=814,09 m; przebudowa rozdzielczych sieci ciepłowniczej 2DN200-65 w rejonie ul. Kameralnej o łącznej długości przebudowanej sieci L=542,8 m, 2DN125 w rejonie ulic Radości i Wyżynnej o łącznej długości przebudowanej sieci L=586,36 m. W 2023 r. cały zakres został wykonany i zadanie zakończone.
- **Rozbudowa efektywnego systemu ciepłowniczego na terenie miasta Lublin (6.1.)** - projekt zakłada budowę nowych sieci ciepłowniczych w dzielnicach: Wrotków, Czechów Północny, Ponikwoda, Felin, Kośminek, Bronowice, Węglin Południowy, Dziesiąta, Śródmieście. Największa inwestycja przyłączeniowa zrealizowana w 2022 roku to sieć o łącznej długości 840,0m w dzielnicy Węglin Południowy dla potrzeb inwestycji mieszkaniowych przy ul. Jemiołuszki i Wróblej. Pozostałe duże inwestycje przyłączeniowe w 2022 r. dla potrzeb budynków mieszkalnych to m.in.: przy ul. Zemborzyckiej/Granata, Poligonowej, Garbarskiej, Królowej Jadwigi, Jutrzenki, Wąwozowej, Jantarowej, Północnej, Głębokiej/Pagi oraz do obiektów ZCK przy ul. Dworcowej, domu studenta przy Al. Spółdzielczości Pracy, boisk piłkarskich przy ul. Krochmalnej/Przeskok. Długość sieci ciepłowniczej wybudowanej w roku sprawozdawczym 2022 wyniosła 2,53 km. W 2023 r. cały zakres inwestycji został wykonany i zadanie zakończone.
- **Przebudowa węzłów grupowych na terenie miasta Lublin (6.1.)** - projekt przewiduje wymianę 10 istniejących węzłów grupowych na 178 indywidualne węzły ciepłownicze w dzielnicach: Czechów, Czuby, Kalinowszczyzna i Wrotków. Ponadto wybudowane zostanie 11,4 km sieci ciepłowniczej preizolowanej, wyposażonej w system alarmowy sygnalizacji stanów awaryjnych. Nowowyzbudowana sieć zastąpi stare sieci niskoparametrowe o łącznej długości 13,4 km. W 2022 r. przebudowano podstacje grupowe przy ul. Noskowskiego, Radzyńskiej, Stokrotki i Różanej, wybudowano sieci ciepłownicze o długości 5,78 km oraz zainstalowano 88 szt. indywidualnych węzłów ciepłowniczych. Zakończono prace budowlane i uruchomiono nowy system, trwa rozliczanie umowy o dofinansowanie. W 2023r cały zakres inwestycji został wykonany i zadanie zakończone.
- **Budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach technicznych LPEC S.A. (6.1.)** - projekt przewiduje wykonanie nowych instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 338,58 kWp i powierzchni 1.650 m². Panele zostaną zamontowane na 13 budynkach technicznych LPEC, w których znajdują się węzły ciepłownicze dostarczające ciepło i ciepłą wodę do budynków mieszkalnych w Lublinie w dzielnicach: Czechów Północny, Czuby Północne, Konstantynów, Rury, Wieniawa i Wrotków. W 2022 r. wszczęto pierwsze postępowanie na

wybór wykonawcy. Pierwsze postępowanie zostało unieważnione na podstawie art. 255 pkt 3 ustawy Pzp. W dniu 16 listopada 2022 r. wszczęto drugie postępowanie. W 2023 r. cały zakres inwestycji został wykonany i zadanie zakończone.

Działań jednorazowych zaplanowanych jest dwanaście. Poniżej przedstawiono ich zestawienie.

Lista działań jednorazowych zaplanowanych :

- Zielono – niebieska infrastruktura w Lublinie (2.2., 2.5., 3.2., 3.6.),
- System Wsparcia Zarządzania Bezpieczeństwem miasta Lublin (4.2., 4.3.,5.3.),
- Rozbudowa Systemu Niskoemisyjnego Transportu Publicznego w Lublinie (5.2. ,5.3. ,5.4.,6.4.),
- Efektywny energetycznie i elektromobilny Lublin (5.3., 6.1., 6.3., 6.4.),
- Przebudowa/rozbudowa dróg wojewódzkich na terenie Miasta Lublin (5.2., 5.4., 6.4.),
- Centrum Sztuki Dzieci i Młodzieży w Lublinie (6.2., 6.3.),
- Poprawa skomunikowania i dostępności stolicy regionu lubelskiego (5.2., 5.4., 6.4.),
- Rozwój szkół zawodowych na terenie Miasta Lublin (6.1., 6.3.),
- Montaż instalacji fotowoltaicznych na obiektach MOSIR (6.1.),
- Modernizacja instalacji wentylacyjnej w Hali Globus (6.1.),
- Monitoring i oświetlenie parkingu przy Zygmuntowskich 4 (6.4.),
- Modernizacja instalacji wod -kan w AQUA Lublin (6.2.),

Łącznie wszystkich działań jednorazowych jest 28, z których realizacja 11 została zakończona w roku sprawozdawczym 2023. W fazie realizacji pozostaje 5 projektów, a zaplanowanych jest kolejnych 12 zadań.

3. Zadania zakończone w poprzednich okresach sprawozdawczych (w latach 2019-2022)

Tab. nr 3. Zadania zakończone w okresie sprawozdawczym 2019-2022 r.
(wg stanu na 31.12.2023 r.)

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr. działania z MPA	Podmiot wdrażający	Okres realizacji	Status realizacji	Koszty		
						Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]
1	Wyznaczenie jednostki odpowiedzialnej za wdrożenie Planu Adaptacji w Lublinie	1.5.	Wydział Energii i Klimatu	1.08.2020	wykonane	-	-	-
2	Zachowanie różnorodności biologicznej miasta Lublin poprzez ochronę wybranych wąwozów	2.1., 2.2.	Wydział Energii i Klimatu	2018-2019	wykonane	112,750.00	112,750.00	225,500.00
3	Aktualizacja planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Lublin	1.1.	Wydział Energii i Klimatu	2020	wykonane	-	-	-
4	Plan budowy ogólnodostępnych stacji ładowania na terenie miasta Lublin	1.1.	Wydział Energii i Klimatu	2020	wykonane	-	-	-
5	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Lublin na lata 2019 - 2033	1.1.	Wydział Energii i Klimatu	2019	wykonane	-	-	-

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr. działania z MPA	Podmiot wdrażający	Okres realizacji	Status realizacji	Koszty		
						Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]
6	Zakup drona wraz z czujnikiem smogu	4.3.	Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego	2019-2020	wykonane	56,362.29	-	56,362.29
7	Zakup stacji pogodowej wraz z czujnikami poziomów pyłów zawieszonych oraz wyświetlaczem zewnętrznym	4.2.	Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego	2020	wykonane	28,892.70	-	28,892.70
8	Rewitalizacja przyrodnicza Parku Ludowego w Lublinie znajdującego się w obszarze Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego dla LOF	2.2.	Wydział Funduszy Europejskich Wydział Inwestycji i Remontów	07.2016-12.2020	wykonane	12,217,149.05	31,917,771.23	44,134,920.28
9	Zielona ściana – pas izolacyjny	2.2.	Zarząd Nieruchomości Komunalnych	2020	wykonane	100.01	19,000.00	19,100.01

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr. działania z MPA	Podmiot wdrażający	Okres realizacji	Status realizacji	Koszty		
						Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]
10	Proaktywny asystent podróży wspomagany sztuczną inteligencją, monitorujący doświadczenia użytkowników i tworzący spersonalizowane rozwiązania w zakresie mobilności	1.4., 5.1., 5.3.	Wydział Strategii i Przedsiębiorczości	1.01.2020-31.12.2021	wykonane	39,192.19	82,864.20	122,056.39
11	Koncepcja zagospodarowania ul. Szambelańskiej, Zielonej, Gilasa i Przechodniej	2.2.	Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji	2021	wykonane	49,200.00	-	49,200.00
12	Strategia rozwoju elektromobilności dla Lublina	1.1.	Wydział Energii i Klimatu	2020-2021	wykonane	-	98,809.31	98,809.31
13	Lubelskie Ogrody Deszczowe. Dobrze nawodnione miasto – ogrody deszczowe	2.2., 2.3., 2.4.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej	2021	wykonane	70,000.00	0.00	70,000.00

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr. działania z MPA	Podmiot wdrażający	Okres realizacji	Status realizacji	Koszty		
						Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]
14	Zakup pomp w celu doposażenia OSP Głusk oraz Miejskiego Magazynu Przeciwpożarowego	4.3.	Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego	08.2021-09.2021	wykonane	4,803.01	-	4,803.01
15	Termomodernizacja sześciu obiektów użyteczności publicznej w Lublinie	6.3.	Wydział Funduszy Europejskich Wydział Inwestycji i Remontów	04.2015 – 12.2021		10,669,899.04	10,507,054.76	21,176,953.80
16.	Zielony Budżet	2.2, 2.5.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej	2020-2022	wykonane	516 207,46	20 000,00	536,207.46

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr. działania z MPA	Podmiot wdrażający	Okres realizacji	Status realizacji	Koszty		
						Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]
17.	Opracowanie innowacyjnego systemu sterowania dostawą ciepła na potrzeby ogrzewania obiektów istniejących i nowopowstających	1.4., 6.3.	Wydział Strategii i Przedsiębiorczości Wydział Organizacji	2020-2022	wykonane	-	-	-
18.	„Wymyślmy wspólnie Lublin. Partycypacyjnie tworzymy inteligentną Strategię Lublin 2030”	1.1.	Wydział Strategii i Przedsiębiorczości	2019-2022	wykonane	445 359,00	1 455 832,93	1 901 191,93
19.	Zieleń miejska - Standardy	2.3.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej	2020-2022	wykonane	-	-	-

L.p.	Nazwa zadania / projektu	Nr. działania z MPA	Podmiot wdrażający	Okres realizacji	Status realizacji	Koszty		
						Koszty poniesione z własnego budżetu [zł]	Pozyskane zewnętrzne środki finansowe [zł]	Całkowity koszt wdrożenia działania [zł]
20.	Drzewa dla każdej dzielnicy. Lublin przeciw zanieczyszczeniu powietrza	2.2.	Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej	2021-2022	wykonane	1 019 146,12	-	1 019 146,12
21.	Poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej w Lublinie	6.3.	Wydział Funduszy Europejskich Wydział Inwestycji i Remontów	08.2018-11.2022	Wykonane	3 975 945,25	7 132 441,71	11 108 386,96
22.	Zielony przystanek przy szpitalu - al. Kraśnicka	2.5.	Zarząd Transportu Miejskiego	2022	wykonane	71 832,00	-	71 832,00
SUMA						29,276,838.12	51,346,524.14	80,623,362.26

Na podstawie zebranych informacji wynika, że do dnia 31.12.2022 r. zostało zrealizowanych 22 zadania, wypełniające cele zawarte w MPA na łączną kwotę 80 623 362,26 zł .

Przedsięwzięcia te przyczyniły się do realizacji:

Celu 1. Włączenie adaptacji do zmian klimatu w politykę rozwoju miasta

działania:

- 1.1. - uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu w dokumentach strategicznych i planistycznych miasta w oparciu o aktualne prognozy klimatyczne,
- 1.4. - budowa i rozwijanie sieci współpracy dla wdrażania Planu Adaptacji,
- 1.5. Wyznaczenie jednostki lub osoby koordynującej odpowiedzialnej za wdrażanie Planu Adaptacji w Lublinie.

Celu 2. Wzmocnienie wykorzystania funkcji zieleni miejskiej w łagodzeniu skutków zmian klimatu

działania:

- 2.1. - inwentaryzacja terenów pełniących funkcję zieleni miejskiej i opracowanie programu budowy błękitno-zielonej infrastruktury miejskiej,
- 2.2. - budowa systemu błękitno-zielonej infrastruktury w zakresie terenów zieleni,
- 2.3. - opracowanie Katalogu Dobrych Praktyk w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury,
- 2.4. - promowanie Katalogu Dobrych Praktyk w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury i ekologicznych wzorców zachowań.

Celu 4. Poprawa jakości życia i zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom w sytuacji ekstremalnych zjawisk związanych ze zmianami klimatu

działania:

- 4.2. - rozbudowa systemu informowania mieszkańców o zagrożeniach pogodowych i budowa systemu informowania mieszkańców o jakości powietrza w mieście,
- 4.3. - rozwijanie usług i infrastruktury wspierającej służby ratownicze.

Celu 5. Ograniczenie wpływu miasta na środowisko w warunkach zmian klimatu

działania:

- 5.1. Promowanie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji,
- 5.3. Wsparcie rozwoju elektromobilności w mobilności miejskiej.

Celu 6. Poprawa funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej w obliczu zmian klimatu

działania:

- 6.3. Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.

Sześć zadań nie generowało kosztów, z czego trzy polegały na aktualizacji lub stworzeniu dokumentów diagnostyczno – planistycznych w ramach zadań własnych Wydziału Energii i Klimatu i realizowały działanie 1.1 z MPA. Dokumenty te dotyczyły gospodarki niskoemisyjnej, zaopatrzenia miasta Lublin w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz planów budowy ogólnodostępnych stacji ładowania. W ramach tego działania w 2021 r. powstała również Strategia rozwoju elektromobilności dla Lublina, a w 2022 r. dokument „Wymyślmy wspólnie Lublin. Partycypacyjnie tworzymy inteligentną Strategię Lublin 2030”.

Aby zapewnić sprawną koordynację zadań podejmowanych przez miasto na rzecz realizacji MPA w ramach działania 1.5, w sierpniu 2020 r. w strukturze Urzędu Miast Lublin, utworzono referat ds. klimatu w Biurze Rewitalizacji, które zmieniło jednocześnie nazwę na Biuro

Rewitalizacji i Klimatu. Od początku 2022 r. po zmianach organizacyjnych referat jest w strukturze Wydziału Energii i Klimatu.

Kolejne pięć projektów swoim zakresem obejmowały inwestycje związane z błękitno-zieloną infrastrukturą na terenie miasta Lublin, realizując tym samym działanie 2.2 z MPA. Zrewitalizowano Park Ludowy, powstała zielona ściana w postaci nasadzeń drzew i krzewów przy ul. Zygmunta Augusta 9-11 oraz utworzono w przestrzeni miejskiej kilka ogrodów deszczowych wraz z tablicami informacyjnymi i opisem problematyki retencji wody, roli terenów zieleni w obszarze miasta. Powstała również „Koncepcja zagospodarowania ul. Szambelańskiej, Zielonej, Gilasa i Przechodniej” obejmująca opracowanie projektu koncepcyjnego zagospodarowania ulic poprzez łączenie ze sobą funkcji ulicy, parkingu, deptaka oraz strefy spotkań mieszkańców (woonerf), dobór nawierzchni, zieleni i oświetlenia. W ramach działania 2.1 Opracowano inwentaryzację i waloryzację przyrodniczą dla wąwozów: nr 13 Górki Czechowskie, nr 26 Lipnik, nr 41-53 Zimne Doły. W opracowaniu wyznaczono dla każdego z wąwozów tereny o największych walorach przyrodniczych i wskazano dla nich proponowane formy ochrony prawnej. W 2022 r. w ramach działania 2.3 powstał dokument Zieleń miejska – Standardy a w ramach działania 2.5 powstał Zielony przystanek przy szpitalu na al. Kraśnickich. Zakończone zostały również dwa projekty w ramach działania 4.2 i 4.3, polegające na zakupie urządzeń monitorujaco-ostrzegawczych (drona oraz stacji pogodowej) oraz pomp do Miejskiego Magazynu Przeciwpowodziowego i dla OSP Głusk. Zakupione sprzęty wpływają na poprawę jakości życia i zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom w sytuacji ekstremalnych zjawisk związanych ze zmianami klimatu.

W ramach działania 5.1 i 5.3 opracowano prototyp aplikacji sugerującej użytkownikowi wybór optymalnych tras oraz środków transportu w ich codziennych podróżach.

Zakończona zostało również trzy projekty wpisujące się w działanie 6.3, których głównym celem było zwiększenie efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej.

Konkretne zrealizowane projekty wpisujące się w realizację cele i działania zapisane w Planie Adaptacji zostały przedstawione w tabeli nr 3.

4. Podsumowanie

W niniejszym raporcie został przeanalizowany postęp prac nad zadaniami zgłoszonymi przez podmioty odpowiedzialne za inicjowanie i wdrażanie poszczególnych działań adaptacyjnych.

Monitoringu dokonano w oparciu o tabele stworzone na podstawie zaktualizowanego w 2024 r. Harmonogramu działań do MPA. Zawarto w nich podstawowe dane monitoringowe dla poszczególnych zadań tj. status realizacji, horyzont czasowy, koszty poniesione na każde zadanie w okresie sprawozdawczym, koszty narastająco od początku monitoringu oraz całkowity szacowany koszt.

Przeanalizowano w sumie stan wdrożenia 77 zadań, które podzielono na trzy grupy:

- zadania coroczne (27) – tabela nr 1,
- jednorazowe (28) – tabela nr 2,
- zakończone przed okresem sprawozdawczym – 2023 rokiem (22) – tabela nr 3.

Na podstawie zebranych informacji wynika, że zaplanowanych do realizacji ogółem jest 16 zadań, w trakcie realizacji jest 28, a zrealizowanych zostało 33 przedsięwzięć, w tym 11 w obecnym okresie sprawozdawczym.

Projekty zakończone w 2023 r. były dużymi inwestycjami o łącznej wartości

1 213 300 613,04 zł, wpisującymi się przede wszystkim w 5 i 6 cel strategiczny MPA.

Z analizy danych wynika, że od początku okresu monitoringu do końca 2023 r. zakończono realizację 42,85% wszystkich zgłoszonych zadań, a ich łączny koszt wyniósł 1 293 923 975,30zł.

Aktualnie najwięcej planowanych / realizowanych / zakończonych, zadań wpisuje się w realizację:

celu 2. Wzmocnienie wykorzystania funkcji zieleni miejskiej w łagodzeniu skutków zmian klimatu,

celu 5. Ograniczenie wpływu miasta na środowisko w warunkach zmian klimatu,

celu 6. Poprawa funkcjonowania obiektów użyteczności publicznej w obliczu zmian klimatu.

Najmniej zadań wpisuje się w realizację celu 4. - poprawa jakości życia i zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom w sytuacji ekstremalnych zjawisk związanych ze zmianami klimatu. Szczegółowy opis zakresów zadań i projektów został przedstawiony w zaktualizowanym w 2024 r. Harmonogramie działań do Planu Adaptacji do zmian klimatu miasta Lublin do 2030 r.

W celu przeprowadzenia działań ewaluacyjnych w 2021 r. zostały określone wskaźniki realizacji celów Planu adaptacji do zmian klimatu dla miasta Lublin do 2030 r. Jako wartości bazowe przyjęto dane z 2020 r. Obecnie podejmowane działania polegają na corocznym gromadzeniu i analizie danych dotyczących stopnia realizacji wskaźników.

Zatwierdzam

Prezydent Miasta Lublin

Krzysztof Żuk

(dokument w postaci elektronicznej podpisany
kwalifikowanym podpisem elektronicznym)